

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXIV/163/2012
Rady Powiatu w Środzie Śląskiej
z dnia 25.10.2012 r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ŚREDZKIM NA LATA 2012 - 2014

Opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Środzie Śląskiej
Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
w Powiecie Średzkim

ŚRODA ŚLĄSKA 2012

SPIS TREŚCI

Wstęp.

- A. Charakterystyka i analiza rodzinnych i instytucjonalnych form opieki nad dziećmi w Powiecie Średzkim.
- B. Limit rodzin zastępczych zawodowych.
- C. Opis programu.
 - I. Cele programu.
 - II. Odbiorcy programu.
 - III. Realizator.
 - IV. Partnerzy.
 - V. Oczekiwane efekty,
 - VI. Źródła finansowania
 - VII. Podstawa prawna.
- D. Charakterystyka celów.

Wstęp

W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na powiaty zostały nałożone nowe zadania z zakresu wsparcia i pomocy udzielanej rodzinom będącym w kryzysie. Zmieniły się także zasady zapewnienia opieki dzieciom, które nie mogą wychowywać się w rodzinach naturalnych. Wprowadzenie ustawy wiąże się z koniecznością realizacji zupełnie nowych zadań, które dotąd nie występowały w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Dotyczy to zarówno samorządu gminnego, do którego należy udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności, jak i powiatu, który realizuje zadania z zakresy pieczy zastępczej. Zadania powiatu określone zostały w art. 180 (zadania własne) i 181 (zadania zlecone) ustawy.

Wśród w/w zadań ustawodawca na pierwszym miejscu wymienił opracowanie i realizację 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Ustalenie limitu rodzin pozwoli na zabezpieczenie wystarczającej ilości środków finansowych na wynagrodzenia dla rodzin zawodowych – istniejących i planowanych.

Realizacja ustawy w zakresie pieczy zastępczej należy do organizatora pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie. Organizatorem może być wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub inny podmiot, któremu zostanie zlecona realizacja tego zadania. W Powiecie Średzkim na organizatora pieczy zastępczej zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej. W strukturach Centrum zostanie utworzony zespół ds. pieczy zastępczej, który bezpośrednio będzie wykonywał zadania z zakresu pieczy zastępczej oraz realizował program rozwoju pieczy zastępczej. W skład zespołu wchodzić będą specjaliści, których kwalifikacje pozwalają na realizację zadań z zakresu pracy z rodziną i dzieckiem: psycholog, koordynator rodzin oraz kierownik, który będzie koordynował pracę całego zespołu. Nowością jest stanowisko koordynatora rodzin zastępczych, który będzie pracować z rodziną również w środowisku. Wśród jego obowiązków należy wymienić: udzielanie pomocy i wsparcia rodzinie zastępczej, współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, w tym z asystentami rodzin, a także szkołami, sądem, policją, itp. Pomocą koordynatora w szczególności objęte są rodziny z krótkim stażem do trzech lat oraz rodziny zawodowe.

Program zakłada także rozwój pieczy zastępczej poprzez doskonalenie i rozwijanie umiejętności zawodowych osób, które na co dzień zajmują się zawodowo pomocą rodzinie. Chodzi tu zarówno o pracowników PCPR, jak i o pracowników ośrodków pomocy społecznej, w tym asystentów rodzin, kuratorów rodzinnych, pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, placówek oświatowych, policji, organizacji pozarządowych, itp. W tym celu planowane jest organizowanie różnego rodzaju spotkań roboczych. Działania tego typu przyczynią się do wzrostu poziomu umiejętności osób, które na co dzień pracują z rodziną. Ich rezultatem będzie ponad to zacieśnienie współpracy wymienionych instytucji.

Przyjęcie i realizacja powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej pozwoli na sprawniejsze wykonywanie zadań zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Daje także podstawę do ubiegania się o środki finansowe w ramach różnego rodzaju konkursów czy projektów z zakresu pieczy zastępczej. Pozyskane w ten sposób środki pozwolą na realizację zadań zawartych w ustawie, nie tylko tych obligatoryjnych, ale także takich jak np. umożliwienie dzieciom objętych opieką zastępczą

wakacyjnego wypoczynku, rozwijania zainteresowań, itp., które są zadaniami fakultatywnymi. Wpływie to na wzrost jakości opieki i wychowania dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, zminimalizuje skutki oderwania od środowiska rodzinnego. Wpływie to korzystnie na rozwój dziecka, a także na funkcjonowanie rodziny w środowisku. Nie bez znaczenia jest fakt, iż krótszy pobyt dziecka w pieczy zastępczej wymaga mniejszych nakładów finansowych na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej czy placówce opiekuńczo – wychowawczej.

A. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNYCH I INSTYTUCJONALNYCH FORM OPIEKI NAD DZIEĆMI W POWIECIE ŚREDZKIM

Do końca 2011 r. obowiązek powiatu w zakresie zapewnienia opieki dziecku, pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, wynikał z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie art. 74 ust. w/w ustawy rodziny zastępcze dzieliły się na:

- 1) spokrewnione z dzieckiem,
- 2) niespokrewnione z dzieckiem,
- 3) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym:
 - wielodzietne,
 - specjalistyczne,
 - o charakterze pogotowia rodzinnego.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wprowadziła nowy podział form opieki nad dzieckiem. Zgodnie z art. 34 ustawy, system pieczy zastępczej dzieli się na rodzinny i instytucjonalny. Rodzinne formy opieki to:

- 1) rodziny spokrewnione, które mogą stanowić wstępni - dziadkowie bądź rodzeństwo dziecka,
- 2) rodziny niezawodowe, osoby z dalszej rodziny nie będący wstępnymi lub rodzeństwem, np. ciotka, kuzyn albo osoby obce dla dziecka,
- 3) rodziny zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i rodziny zawodowe specjalistyczne,
- 4) rodzinne domy dziecka,
- 5) rodziny pomocowe, które opiekują się dzieckiem w przypadku czasowej niemożności sprawowania opieki nad dzieckiem przez inną rodzinę zastępczą, np. z powodu choroby, pobytu w szpitalu, itp.

Formami instytucjonalnej opieki nad dzieckiem są:

- 1) placówki opiekuńczo – wychowawcze, które prowadzi powiat lub inny podmiot na zlecenie powiatu,
- 2) regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,

3) interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Dwie ostatnie formy prowadzone są przez samorząd województwa lub przez inne podmioty – na jego zlecenie.

Do końca 2011 r. w Powiecie Średzkim funkcjonowały rodziny zastępcze spokrewnione oraz niespokrewnione, w tym zawodowe wielodzietne rodziny zastępcze oraz zawodowe specjalistyczne rodziny zastępcze. Przeważały rodziny zastępcze spokrewnione. W omawianym okresie, do końca 2010r. dwie rodziny pełniły funkcję rodzin zastępczych zawodowych wielodzietnych. Natomiast w roku 2011r. doszła jeszcze jedna rodzina. Dodatkowo jedna z tych rodzin pełniła funkcję rodziny zastępczej specjalistycznej w analizowanym okresie. Na terenie Powiatu Średzkiego w omawianym latach nie funkcjonowała żadna rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

Od początku 2012 r. podział rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie przedstawia się następująco:

- 1) rodziny zastępcze spokrewnione,
- 2) rodziny zastępcze niezawodowe,
- 3) rodziny zastępcze zawodowe.

Dzieci, które nie mogą wychowywać się z rodzicami, znajdują opiekę także w formach instytucjonalnych. Na terenie Powiatu Średzkiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze, tj.:

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Rodzinnego w Głosce, w której przebywa 4 dzieci w wieku od 12 do 17 lat.
- 2) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Rodzinnego w Miękini, w której przebywa 5 dzieci w wieku od 3 do 17 lat.
- 3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej, w której przebywa 20 dzieci i dodatkowo 2 chłopców znajduje się w MOW i są oni liczeni jako wychowankowie placówki. Dzieci są w wieku od 9 do 18 lat. Placówka jest przeznaczona dla 20 dzieci.

Ponadto od kwietnia 2012 r. Fundacja Ziemi Świdnickiej na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy „SKSK” w Świdnicy na zlecenie Powiatu Średzkiego prowadzi Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Chata „SKSK” w Kamiennej Górze dla 13 dzieci (na 14 możliwych miejsc). Dzieci są w wieku od 10 do 19 lat.

Przedstawione formy opieki pozwalały na bieżąco realizować postanowienia sądowe w zakresie zapewnienia opieki dzieciom poza rodzinami naturalnymi.

Poniżej tabele z danymi z lat 2009 – 2011 oraz za I półrocze 2012r. dotyczą form opieki nad dziećmi oraz liczbę dzieci umieszczanych w poszczególnych typach rodzin i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Typy rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim (do 31 grudnia 2011 r.)					
L.p.	rok	spokrewnione	niespokrewnione	niespokrewnione zawodowe	
				wielodzietne	o charakterze pogotowia rodzinnego lub specjalistyczne
1	2009	49	10	2	1 (specjalistyczne)
2	2010	65	10	2	1 (specjalistyczne)
3.	2011	71	10	2	1 (specjalistyczne)

Tabela nr 1 - typy rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim w latach 2009 – 2011.

Typy rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim w 2012 r. (stan za I półrocze 2012 r.)						
spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	W tym specjalistyczne	W tym pogotowia rodzinne	pomocowe	Rodzinny dom dziecka
55	23	3	2	0	0	0

Tabela nr 2 - typy rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim za I półrocze 2012r.

TYP RODZINY - spokrewnione				
L.p.		2011	2010	2009
1.	Ilość rodzin	71	65	49
2.	Ilość dzieci w rodzinach	103	93	74
	- w tym niepełnosprawne	12	10	25
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	13	33	15
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	7	0	0
	- w tym, powróciły do rodziców	2	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	4	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	1	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	7	4	13
	- w tym, rozpoczęły proces usamodzielnienia	7 (nauka)	1 (nauka)	7 (nauka)
	- w tym, pozostały w rodzinie zastępczej	7	3	7

Tabela nr 3 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2009 – 2011.

TYP RODZINY – niespokrewnione				
L.p.		2011	2010	2009
1.	Ilość rodzin	10	10	10
2.	Ilość dzieci w rodzinach	13	14	13
	- w tym, niepełnosprawne	2	3	2
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	1	1	1
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	1	0	1
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	1	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	1
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	1	1	1
	- w tym, rozpoczęły proces usamodzielnienia	0	1 (nauka)	0
	- w tym, pozostały w rodzinie zastępczej	0	1	0

Tabela nr 4 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych w latach 2009 – 2011.

TYP RODZINY – niespokrewnione zawodowe wielodzietne				
L.p.		2011	2010	2009
1.	Ilość rodzin	2	2	2
2.	Ilość dzieci w rodzinach	9	9	8
	- w tym, niepełnosprawne	3	3	1
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	0	2	0
4.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	0	0	0
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	0	0	0
	- opuściły rodzinę zastępczą	0	0	0
	- w tym, pozostały w rodzinie zastępczej	0	0	0

Tabela nr 5 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych wielodzietnych w latach 2009 – 2011.

TYP RODZINY – zawodowe niespokrewnione specjalistyczne				
L.p.		2011	2010	2009
1.	Ilość rodzin	1	1	1
2.	Ilość dzieci w rodzinach	3	3	3
3.	- w tym, niepełnosprawne	3	3	3
4.	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
5.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	0	0	1
6.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	0	0	0
7.	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
8.	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
9.	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
10.	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
11.	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
12.	- inny powód	0	0	0
13.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	0	0	0
14.	- w tym, rozpoczęły proces usamodzielnienia	0	0	0
15.	- w tym, pozostały w rodzinie zastępczej	0	0	0

Tabela nr 6 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych specjalistycznych w latach 2009 – 2011.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze				
L.p.		2011	2010	2009
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce na dzień 31 grudnia	20	15	20
2.	Liczba dzieci przybyłych do placówki	10	13	12
3.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	1	4	2
4.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	4	4	3
5.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	0	7	2
6.	Liczba dzieci adoptowanych	0	0	0
7.	Liczba dzieci usamodzielnionych	0	3	4
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Rodzinnego w Głosce				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	$\frac{4-1+1}{4}$	4	4
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	0	0	0
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	0	0	0
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	0	0	0
5.	Liczba dzieci adoptowanych	0	0	0
6.	Liczba dzieci usamodzielnionych	1	0	0
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Rodzinnego w Miękini				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	$\frac{4-1+2}{5}$	4	4
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	0	0	0
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	0	0	0
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	0	0	0
5.	Liczba dzieci adoptowanych	0	0	0
6.	Liczba dzieci usamodzielnionych	1	0	0

Tabela nr 7 - Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze działające w Powiecie Średzkim .

Z analizy tabel wynika, że:

- 1) na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki ze strony rodziców biologicznych pozostaje na wysokim poziomie i ich liczba z każdym rokiem zwiększała się
- 2) zapewnienie opieki realizowane jest zarówno w rodzinach zastępczych, jak i poprzez prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- 3) największą liczbę rodzin zastępczych stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione i to w tego typu rodzinach umieszczano najwięcej dzieci;
- 4) zdecydowanie dużo mniejszą liczbę stanowiły rodziny zastępcze niespokrewnione, a zwłaszcza rodziny zastępcze zawodowe;
- 5) liczba rodzin zastępczych niespokrewnionych na przestrzeni ostatnich trzech lat nie uległa zmianie. Dopiero po wejściu w życie z dniem 1 stycznia 2012r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i po wprowadzeniu formy opieki w postaci rodzin zastępczych niezawodowych, które mogą tworzyć osoby obce dziecku, jak również osoby z dalszej rodziny, nie będący dziadkami bądź rodzeństwem tzn. wujostwo i kuzynostwo, liczba tych rodzin zdecydowanie wzrosła, a zmniejszyła się liczba rodzin zastępczych spokrewnionych.
- 6) liczba rodzin zastępczych zawodowych o charakterze specjalistycznym utrzymywała się na jednym poziomie, dopiero w roku 2012 ich liczba zwiększyła się. Do istniejącej jednej rodziny doszła kolejna;
- 7) w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego jest duża rotacja dzieci w niej umieszczonych;
- 8) liczba dzieci przybywających do instytucjonalnej pieczy zastępczej utrzymuje się na dość wysokim poziomie.
- 9) bardzo mała liczba dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki, powraca do rodzin naturalnych;
- 10) tylko jedno dziecko na przestrzeni ostatnich 3 lat trafiło z rodziny zastępczej do adopcji.
- 11) fakt, że niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej powraca pod opiekę do rodziców naturalnych lub trafia do adopcji, powoduje konieczność zapewnienia pomocy i wsparcia dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą w procesie ich usamodzielnienia.

Z powyższego wynika, że:

- 1) należy rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez podejmowanie działań, których rezultatem powinno być pozyskiwanie kandydatów chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 2) konieczne jest rozwijanie różnorodnych form pomocy dla rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej w celu umożliwienia im odzyskania władzy nad dziećmi;
- 3) w przypadku, gdy powrót dzieci do rodzin naturalnych jest niemożliwy, należy podejmować kroki zmierzające do przysposobienia dzieci przez rodziny adopcyjne;

- 4) konieczne jest zapewnienie środków na wsparcie i pomoc w procesie usamodzielnienia pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze.

B. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych uwarunkowane jest art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2012 - 2014 został określony na podstawie wysokości środków zaplanowanych na finansowanie wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej na rok 2012 r. oraz danych przedstawionych powyżej, przede wszystkim dotyczących pozyskiwania nowych rodzin.

Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych obejmuje następujące rodziny:

- 1) rodziny zastępcze zawodowe już istniejące, które już sprawują opiekę nad dziećmi,
- 2) rodziny zastępcze zawodowe „nowe”, w których planowane jest umieszczanie dzieci

Limit rodzin zastępczych zawodowych		
Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
7 rodzin w tym: <ul style="list-style-type: none"> - 3 rodziny już funkcjonujące, - 4 rodziny, które po raz pierwszy przyjmą pod opiekę dzieci (rodziny szkolące się na rodzinę zastępczą) 	9 rodzin w tym: <ul style="list-style-type: none"> - 7 rodzin już funkcjonujących, - 2 rodzina , która po raz pierwszy przyjmie pod opiekę dzieci 	11 rodzin w tym: <ul style="list-style-type: none"> - 9 rodzin już funkcjonujących, - 2 rodzina, która po raz pierwszy przyjmie pod opiekę dzieci
Planowana liczba dzieci umieszczonych w rodzinach		
18	20	22

C. OPIS PROGRAMU

I. Cele programu:

2. Cel główny:

Budowa i rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Średzkiego.

3. Cele szczegółowe:

- I. Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym.
- II. Umożliwienie dzieciom powrotu do rodziny naturalnej – praca z rodzicami dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej.
- III. Umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinie adopcyjnej.
- IV. Integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

II. Odbiorcy programu:

1. Dzieci i młodzież wymagająca zapewnienia opieki w formach pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze, kandydaci na rodziny zastępcze i pomocowe oraz kandydaci do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.
3. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.
4. Rodziny mające trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji, w tym rodzice biologiczni dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

III. Realizator:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej jako Organizator pieczy zastępczej na terenie Powiatu Średzkiego.

IV. Partnerzy:

1. Samorządy lokalne.
2. Ośrodki pomocy społecznej.
3. Placówki opiekuńczo – wychowawcze.
4. Jednostki samorządowe: szkoły, policja, PUP.
5. Sąd i kuratorzy.
6. Organizacje pozarządowe.
7. Parafie i Kościoły.

V. Oczekiwane efekty:

1. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, przede wszystkim zawodowych i niezawodowych.
2. Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin; samodzielne rozwiązywanie problemów.
3. Zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa i stabilizacji dzieci i młodzieży.
4. Wzrost poczucia odpowiedzialności rodziców za własne dzieci.
5. Życiowe usamodzielnienie i integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
6. Zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.
7. Stopniowe zmniejszanie liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

8. Wzrost jakości opieki i wychowania w rodzinach zastępczych.
9. Przełamanie negatywnych stereotypów na temat rodzinnej opieki zastępczej.
10. Obniżenie kosztów opieki i wychowania dzieci i młodzieży.
11. Uwrażliwienia lokalnej społeczności na problemy rodzin i dzieci.

VI. Źródła finansowania:

1. Budżet powiatu.
2. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego.
3. Środki z budżetu państwa na zadania celowe i zlecone.
4. Środki pochodzące z projektów konkursowych.
5. Sponsorzy.

VII. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. u. z 2011 r., Nr 149, poz. 887 ze zm.).

D. CHARAKTERYSTYKA CELÓW

Celem głównym programu jest budowa i rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Średzkiego, na który składa się cztery cele szczegółowe.

Cel 1.

Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym.

Dzieciom, które nie mogą wychować się w rodzinie biologicznej należy zapewnić opiekę zastępczą, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Najkorzystniej jest, gdy jest to forma rodzinnej opieki zastępczej, czyli rodzina zastępcza bądź rodzinny dom dziecka. Rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najbardziej zbliżone do rodzinnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko. W rodzinie dziecko realizuje swoje podstawowe potrzeby, nie tylko fizjologiczne, ale także potrzebę bezpieczeństwa i przynależności, uczy się prawidłowych postaw społecznych, pełnienia ról, wzajemnych relacji w rodzinie. Aby tak było, należy zapewnić rodzinom zastępczym odpowiednią pomoc, nie tylko finansową, ale także w postaci wsparcia psychologicznego i terapeutycznego. Tego rodzaju pomoc pozwala na doskonalenie umiejętności opiekunów – wychowawczych, uczy właściwego podejścia opiekunów do dzieci z problemami emocjonalnymi, wskazuje możliwości wyjścia z sytuacji problemowych. Wsparcie psychologiczne jest ważne także dla samych rodziców zastępczych, gdyż pozwala im przejść przez czasami bardzo trudny okres dojrzewania dziecka. Nie bez znaczenia jest także pomoc prawna dla rodzin zastępczych, zwłaszcza w kwestii dochodów dziecka, np. renty rodzinnej czy alimentów. Wszelkiego rodzaju szkolenia zarówno dla istniejących rodzin zastępczych, jak i kandydatów dla opiekunów zastępczych pozwolą na wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji w zakresie pieczy zastępczej. Nowa ustawa zakłada stopniowe zmniejszanie liczby dzieci umieszczanych w pieczy instytucjonalnej, zwłaszcza tych najmłodszych. Niezbędne zatem jest tworzenie nowych rodzin zastępczych, przede wszystkim niezawodowych i zawodowych, które w ustawie o pomocy społecznej określone były jako niespokrewnione. Jak wynika z analizy załączonych tabel, ilość tego typu rodzin jest niewystarczająca i obecnie nie ma możliwości kierowania dzieci do pieczy rodzinnej w miejsce pieczy instytucjonalnej. Należy podejmować działania, które przyczynią się do wzrostu liczby osób chętnych do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych. Można to osiągnąć m.in. poprzez budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku, np. różnego rodzaju akcje promocyjne (plakaty, ulotki) oraz poprzez tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu decyzji o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej. Należy się jednak liczyć z tym, że pomimo działań ukierunkowanych na tworzenie nowych rodzin zastępczych, nie zawsze można znaleźć odpowiednią rodzinę zastępczą dla dzieci pozbawionych należytej opieki w rodzinach naturalnych. Dlatego zadaniem powiatu jest także prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych. Placówki mogą być prowadzone przez powiat, ale także przez organizacje pozarządowe, którym powiat zleci realizację takiego zadania. Ważne jest, aby placówki spełniały określone przepisami

standardy – przez co rozumie się odpowiednio przygotowaną kadre zawodową oraz właściwe wyposażenie.

Cel 2.

Współpraca z GOPS w celu umożliwienia dzieciom powrotu do rodziny naturalnej

Z analizy załączonych tabel wynika, że zbyt mało dzieci powraca pod opiekę rodziców naturalnych. Niejednokrotnie dzieci umieszczane w pieczy zastępczej przebywają w niej do pełnoletności lub dłużej. Należy podejmować działania w kierunku pracy z rodziną biologiczną dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Realizacja tego celu należy głównie do Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej. Program zakłada realizację tego celu głównie poprzez pracę z rodziną w formie grupy wsparcia, pomoc psychologiczną, terapeutyczną, a także poprzez udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia i poprawy warunków mieszkaniowych. Ważnym elementem jest tu współpraca m.in. z kuratorami rodzinnymi oraz urzędem pracy. Powrót dzieci pod opiekę rodziców, którzy będą dawać gwarancję na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, pozwoli na prawidłowe ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Nie bez znaczenia jest tu czynnik ekonomiczny. Większa liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych, przyczyni się do obniżenia kosztów finansowych ponoszonych przez powiat w zakresie konieczności zapewnienia dzieciom opieki i wychowania.

Cel 3.

Umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinie adopcyjnej.

W przypadku stwierdzenia braku możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej, niezwłocznie powinny zostać podjęte działania w kierunku regulacji sytuacji prawnej dziecka (pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców, ustanowienie opiekuna prawnego dla dziecka) i zgłoszenie dziecka do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania rodziców gotowych do przysposobienia dziecka. Sprawnie przeprowadzony proces adopcji pozwala na skrócenie pobytu dziecka w opiece zastępczej i daje dziecku możliwość wychowywania się w normalnej rodzinie.

Cel 4.

Integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub rodzinę zastępczą zostaje objęta pomocą, która ma na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Odbywa się to poprzez udzielanie pomocy finansowej, ale także pomocy w znalezieniu zatrudnienia i polepszenia warunków mieszkaniowych. Wielu usamodzielnianych wychowanków wymaga wsparcia w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, co dałoby większe możliwości w znalezieniu zatrudnienia. Jednak nie wszyscy mogą to osiągnąć, głównie przez czynniki finansowe. Udzielanie pomocy w tym zakresie powinno odbywać się m.in. poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń i kursów, które dałyby możliwość zdobycia nowych umiejętności bądź nowego zawodu. Nie bez znaczenia

byłyby porozumienia zawierane z urzędem pracy lub pracodawcami, które także dałyby możliwość podniesienia kwalifikacji i znalezienia zatrudnienia.

Ważnym elementem w procesie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej jest umożliwienie uzyskania własnego mieszkania. Jest to bardzo trudne, zwłaszcza, że potrzeby w tym zakresie są bardzo duże. Niejednokrotnie, po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki, wychowanek nie może powrócić do miejsca zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Uzyskanie lokalu mieszkalnego z zasobów gmin jest bardzo trudne, gdyż gminy, zwłaszcza wiejskie, nie posiadają wystarczającej liczby lokali komunalnych. Dlatego konieczne jest utworzenie mieszkań chronionych, w których osoby usamodzielniane mogłyby zamieszkać do czasu uzyskania własnego mieszkania. Usamodzielniani wychowankowie, korzystający z mieszkania chronionego, poza tym, że mają zapewnione schronienie, uczą się także gospodarowania środkami finansowymi, samodzielności i współzycia w grupie sąsiedzkiej.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Witold Rutkowski